

a "lőretöltött" helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

"
hátamra simuló
mellek,
ölelésed hervadt
szirmai,
s a gondolat, hogy
minden újranyílik
"

2019. december 7.

III. évfolyam 49. szám

4 Döme Barbara
novellája

5 Baricz Dezső,
Lázár Balázs
és Lőrincz P. Gabriella versei

6-7 Vendégünk
a Magyar Napló

Szinkronúszó csapat (figurák epoxigyantából mintázva, víztiszta poliészter öntőgyantába öntve, 20 × 20 × 20 cm, 2014)

vezérvess

Böszörményi Zoltán

Feloldódás a végtelenben

hová jut
kiben a lelkesedés
kerekei forognak
csak villám
és lebegés

hová jut
ki az unalmat
tökéletesre csiszolva
az olvadó semmiből
rozsdá-őszebe ért

hová jut
ki hogy
csillagot szüljön
káosz lett
végtelen-én

hová jut
ki útra kelt
és az utat
maga torlaszolta el

retrospektív

A harmincéves Magyar Napló ünnepére

Jánosi Zoltán

A Magyar Napló folyóiratot a rendszerváltozás évében az újjászülésre esélyt kapott Magyarország öröme és a hirtelen a nemzet elé sűrűsödő új kérdések irodalmi értelmezésének igénye hívta életre. A társadalom és a kultúra friss erői a történelmi csapásokkal megbirkózni képes intellektuális küzdelmekre s az új szellemi kihívások irodalmi kifejezésére hozták létre a lapot. Alapítóinak egy olyan folyóirat megteremtése volt a céljuk, amely a diktatúra kényszereivel leszámolva az értékek mentén ad fórumot a születő új magyar világ új társadalmi nézeteket és esztétikai minőségeket formáló irányzatainak. Cseres Tibor, a Magyar Írószövetség akkori elnöke „a politikai értékek, erkölcsi

normák és egy kikezdehetetlen minőségesség” jegyében küldte a lapot – az *Írók lapja* alcímmel – olvasóihoz. Első főszerkesztői Kulin Ferenc (1989–90), Reményi József Tamás (1990–91), Pályi András (1991) és Dérczy Péter (1991–94) voltak. Főszerkesztő-helyetteseik, belső és külső munkatársaik, szerzőik, közöttük Kis Pintér Imre, Reményi József Tamás, Csalog Zsolt, Iliá Mihály, Konrád György, Mécsöly Miklós, Nádas Péter, Szócs Géza, Fodor Katalin, Marosi Gyöngyi, Csiki László, Kukorelly Endre, Elek István, Gróh Gáspár, Balassa Péter, Odorics Ferenc, Csűrös Miklós, Sziveri János, Szörényi László és sokan mások – különböző esztétikai felfogásokat, ízlésirányo-

kat, politikai nézeteket képviselve – a maguk szakmai területein a magyar irodalom és irodalmi élet élvonalába tartoztak, s a magyar demokrácia és az irodalom új alapjait keresték, írták le, szervezték és ösztönözték a lap induló időszakában. Mai arculatának főbb vonásait a lap Oláh János 1994-es – és az író haláláig, 2016-ig tartó – főszerkesztői munkája eredményeként öltötte magára.

A fél évtized után a megszünés veszélyének peremére sodródott fórumnak a főszerkesztői megbízatását 1994-ben Oláh János az írószövetség akkori elnöke, Tornai József felkérésére pályázta meg. A fórum karakterét megszabó elveket ő határozottan a nemzeti irodalom

„őszinte hangütését” követő hűséghez és a diktatúrában eltagadott értékek tudatosításához igazította. Az elmúlt harminc esztendő történetéből ezért nem lehet kiemelt elemzés nélkül hagyni a folyóiratot 22 esztendőn át szerkesztő s az orgánium mai arculatát is alapjaiban meghatározó munkáját. „1994 nyarán Tornai József kérésére [...] benyújtottam a pályázatomat a csödbe jutott Magyar Napló főszerkesztői állására – emlékezett később. – Sok megértésre és kíméletre az irodalmi terepet uraló szereplők részéről nem számítottam, de még engem is meglepett az a fortyogó gyűlölet, amely levelekben, buta, rágalmazó újságcikkekben, kuratóriumi áskálódásokban ellenem és a lap ellen

megnyilvánult.” A folyóirat felélesztésének folyamatát az Oláh János mellett olvasószerkesztést vállaló Csontos János egyenesen a lap „sanda bojkottok közepette” történő „újragenerálásának” nevezte. Oláh János páratlan energiákat fordított a folyóirat életben tartására, anyagi forrásainak és szellemi bázisának biztosítására. „Állandó kétfrontos harcot kellett vívnod, egyfelől kifelé, hogy nagy erőfeszítések, ügyeskedések árán valahogy a felszínen tartsd a lapot, másfelől befelé, a szerkesztőség összeforrasztásáért, egyben tartásáért” – emlékezett Szenyán Erzsébet. Volt olyan időszak, amelyben Alföldy Jenő személyes segítsége mentette meg a lapot.

„AZ ERÉNYNEK ÁRA VAN”

Szentmártoni János

„Önzőbbnek kellett volna lenned. / Akkor mindenki többre tartana. / Ártalmatlan vagy, és ez / – lásd be végre – tunyáság, és nem érdem. / Az erénynek ára van” – írta *Távolodóban* című nagy versében Oláh János. Keserősége mögött kivívott szabadság, derűje mögött bölcsesség, indulata mögött az elfojthatatlan igazságérzet volt tetten érhető. Úgy, hogy közben semmiféle illúziót nem dédelgetett magában.

A somogyi és a soroksári gyermekévek olyan ifjúvá érlelték őt, aki – sok nemzedéktársával ellentétben – soha nem dugta fejét a homokba. Nem csupán szemtanúja, de idővel krónikása és kritika is lett egy olyan embertelen korszaknak, amelyben a magyar nép gerincét alkotó parasztságot szétzillesztette az egyre bénítóbb hazugságokba lealjasuló hatalom. Amelyben az 1956-os forradalom eltiprására érkező orosz tankok vérbe fojtottak megannyi hősi ellenállást. Amelyben a félelemmel és bizalmatlansággal gúzsba kötött értelmiség egy része kül-

ső vagy belső emigrációba kényszerült, egy része pedig nemtelen alkukat kötve, a gyávaságból álszent erényt kovácsolva, a hatalom kiszolgálójává lett. Oláh János mindezt nem bírta szó nélkül hagyni, talán innen is eredt munkásságának viszonylagos visszahangtalansága. Hogy soha nem állt be az először irhájuk mentéséből, aztán karrierizmusból önjelölt bérencek közé, mint Süle nevű hőse a *Papírsárkány* című elbeszélésében – de azok közé sem, akik a Sülék garázdálkodását először szemlesütve, majd később „tudatos” amnéziával szinte támogatva csavarjaivá váltak egy örült gépezetnek.

Oláh Jánost kérlelhetetlen igazmondása, szociális érzékenysége, az elesettekért küzdő humanizmusa, az árulókat és cinkosokat kimérten leleplező, bosszúvágytól mentes erkölcsi példamutatása Móríc Zsigmond, Németh László, Illyés Gyula, Nagy László örökövévé avatta. Írásművészetét azonban nem lehet kizárólag ehhez az

önmagában is impozáns és kimagasló vonulathoz kötni. Sokoldalú lírája ugyanúgy merített a népköltészetből, mint az avantgárdból, a kuruc költészetből ugyanúgy, mint az egzisztencialisták létélményéből. Költői nyelvezete egyszerre realista és látomásos, filozofikus és ábrázoló jellegű.

Próza munkássága alapján pedig a hatvanas években indult nemzedék úttörői között kell számon tartanunk. Nagyregénye, a *Közel* – de még a későbbi, *Az örült* című is – az önreflexív tudatpróza kikerülhetetlen alkotásai, amelyekben a prousti asszociációs technika és a joyce-i bolyongás balladaisága nagyzenekari hangszerelésben zendült föl. Az ezekben a könyvekben kikísérletezett prózanyelv lírai tömörsége *Az örvényes partján*, a *Vérszerződés*, majd az előző Kettő anyagát is magába foglaló *Száműzött történetek* elbeszéléseiben kiegészült a cselekménybonyolítás klasszikus eszközeivel. Mindebből nem csupán egy tépelődő ember lélekrajza

bontakozik ki előttünk, hanem közelmúltunk sokáig szőnyeg alá söpört korpéje is.

És akkor még nem említettem elapadt drámaírói ambícióját, amelyet részben mások cselvetései, részben a lehetőségek hiánya, részben pedig a biztatás elmaradása lohasztott le az évek folyamán. Holott drámáiban és hangjátékaiában Beckett, Mrozek abszurd látásmódja ötvöződött a magyar valóság hol szánalmat keltő, hol ironikus létábrázolásával.

Hogy mi mindent tanultunk tőle mi, fiatalabbak, ma még felbecsülhetetlen. Idő kell a leltár elkészítéséhez. Hűség és türelem. Alázat és konok kitartás. Ahogyan ő élt. Tíz évig dolgozhattam vele. Zöldfülü költő voltam még, amikor magához vett szerkesztőnek. Nála tanultam ki a szakma csínját-bínját. Megtette ezt előttem s utánam másokkal is – sokan maradtunk árván, amikor elment. Nem tudom, viszonzottuk-e neki kellőképpen mindezt. Mert ő soha nem kért, mindig csak adott. Megvédte

a nála védtelenebbet. Felkarolta az elesettet, biztatta a bizonytalankodót. Felrázta, aki magába roskadt, és ösvényt nyitott az indulónak. Tudta, hogy aki tollforgatásra adja a fejét, még hitetlenül, megtörve is felelősséget vállal, erőt és segítséget kell neki nyújtani hozzá. Mert ha hagyjuk, hogy a szájhősöké és törtetőké legyen minden, nem csupán magunk, de hivatásunk árulóivá is válunk. A nemzet emlékezetét hagyjuk ebek harmincadján, s elvágjuk az utat a jövő emlékezete előtt.

Halálakor azt kérdezte tőlem egy rádióriporter, hogy szigorú ember volt-e Oláh János. Mert ő mindig annak látta. Azt válaszoltam, hogy legfőképpen önmagához. Másoknak több gyarlóságot elnézett. De azt is mondtam, hogy a zordon, zeuszi külső mögött egy játékos, csínyekre nyitott, anekdotázó társasági ember is lakozott, akivel jó volt viccelődni, szüretelni, megvitatni az élet dolgait. Megtiszteltetés volt a tanítványának és a barátjának lenni.

tárca

LÓTLAN KALANDOZÁSOM TÖRTÉNETE, MELYBEN A PRINCETONEUS KAUKÁZ BENNSZÜLÖTTEKHEZ KALAUZLATTAM

Csikár Norbert Adrián

Zavaróan kevesen tudják vélni, de Amundsen úr, Earhart kisasszony vagy épp Kőrösi Csoma nem csak úgy unalmukban eredtek neki a leglábonfekvőbb bolygó penetrálatlanabb szegleteinek. De nem ám; embert próbáló hőstetteik inspirációja ugyanis egyazon esemény volt, nevezetesen e nyári vadnyugati kalandozásom, melyet egyesek az antropocén legmeghatározóbb bármilyeként aposztrofálnak amúgy. A szemfüles olvasó láthatja, hogy olyannyira jelentős eseményről van szó, hogy az a legkisebb erőfeszítést sem téve visszamászott a téridő kontinuumban, a CERN hátsó ajtaján, a fent említett személyeket műzsául zaklatandó ugyanis.

Ragaszkodva azonban mégis az entrópikus valóságunk által gúzsba kötött szokásokhoz, az elején kezdeném a dolgot. Történt ugyanis egy gyanútlan keddi napon, hogy bakfis húgom táviratban tudatta velem, a napnyugati gyarmatokon – hol ő maga irreleváns okokból tartózkodni kényszerült – rejtély ütötte fel a fejét, olyan erélyesen, hogy már-már kikérte magának a megnevezést. Szellemforma emberalakok legendája járta ugyanis, kik az Újvilág mélyén, soha fel nem térképezett, még gyepűnek se szánt földeken élnek, s onnan rémisztgetik a part menti, denominációtól függetlenül istent vagy ahhoz hasonlót féllépeket.

Több se kellett, paripát ragadtam alfelemre, és nekieredtem, hogy személyesen tegyek pontot a legenda összes végére. A reptéren azonban instant dráma állta utamat, a detektorkapuzat sajnálatosan ki nem elégítő mérete ugyanis arra bírta, hogy ráromat hátrahagyva hagyjak hont, s ennek megfelelően érkeztem lótlanul is aztán meg.

Bizony a gyarmatok világa nem akármi-lyen káprázatoság. A part menti üveghegyek hamar felvillantják ugyanis belsejük, palotákként tárulva, melyek között keskeny, cseppnyi csapásokon szaladgál az amerikaiusok büszke népe dolgára vagy épp el onnét. A legkülönfélébb szerzetek elegyednek fűszeres szagú – nem, de ez így irodalmi – embermasszává, melyet földalatti vasutak keringetnek lassan, társadalmat színlelendő. Nem szabad azonban félrehinni, aprócska törzsek ezek, konstelációjuk becsapás csak épp.

Az üveghegyeket hodályhintón hagytuk el valamely ezeresztendős vagy aforma vashídon, mely alatt, felett és még ennél is meglepőbb irányokban egyéb vas- és kőhidak tekeregtek, fáradhatatlanul cipelve a maguk hodályhintóhadát. Hidunk vége felé aztán lángok ölelésére lepődtem fel, mely Belzebub uradalma helyett a végtelen gonoszság és enyészet birodalmának bizonyult, minthogy kőolaj-finomítók és egyéb atmoszféra-molesztáló gyárkomplexumok tarkították itt a létezést. Nem álltunk meg azonban, egy közepesebb megyényi méretű légikikötőt kerültünk inkább pár napig, hogy aztán végre húgom rezidenciájához érjünk, melyet három irányból nekropolisz, s meglepő módon öt égtáj felől útfolylamok szegélyeztek, így aztán a pincét kértem ki magamnak szállásul. Kénytelen is voltam, mert a mérhetetlen ricsaj és az örökkévalóság fekete csendje ily párbajban azonnal elefántcsonttoronyba csaltak, sőt csaptak volna, de efféle nem akadt, mert hát mégiscsak barbár jenkik földje lelt épp.

Elunva e tanyát, csermelyre szálltam és feleveztem egészen az erdők mélyébe, ahol egyszerű fegyverropogató népek lakoztak elvétve, s a népszokásnak megfelelően kívánand magam is ellátogattam

Harcincöt tornász, avagy rovargyűjtemény (viaszból mintázott figurák hungarocel-gipsz talapzaton, 15-17 x 60 x 45 cm, 2009)

egy fegyverkereskedőhöz, ahol talán csak a rózsaszínű, leánygyermeknek kínált automata karabély akasztotta volna meg elmém menését, ha oly nyitott nem volna, amilyen pediglen. A boltos el is dicsekedett, hogy bizony aztán akárkinek lehessen olyan lövőalkalmatossága, amelyet csak akar e gyönyörű honban, nem úgy, mint onnét, ahonnan én jeleztem jövetelem, hol csak a királynak lehet fegyvere. Bár a hely Finnhon lévén – ne menjünk bele, eleget voltam ott –, ami maga történelmileg királytalan, ez némileg sántított, de legalább belötte Európát a kereskedő úriember, ahol valóban akadnak rojális államfők szépszerével.

Itt azonban végre nyomát leltem a törzsnek, melyről regéltek, de legalább rebegek a népek; a kaukázok népe egy Princetone, avagy szittyva névén Hercegvár nevezetű

helyen voltak lelhetőek ugyanis. Erre oly meglepő módon vetődött tudomásom, hogy el se hinném, ha nem lenne minden egyes szava ennek a történetnek olyan igazság, mint akármi is légyen, ami a kedves olvasó indoktrinációja. A törzs egy hajadonja jelezte nekem aeroszolkórium-jelzésekkel, hogy szívesen látott vendége lehetnék, s még körbe is kalauzol engem a törzs szállásterületén. Szerencse is volt ez, de még milyen, mert ő maga anyagkutató architektúráló volt a népusok távoli földjének legdélebbi szegletéből, de minthogy ennek ellenére szellemes volt, befogadták maguk közé a kaukázok. Hiszen mint kiderült, békés népek ők, csak épp kevésbé értettek, mert a maguk kis világában vannak elbúva, s itt elmélkednek a világ minden bajáról, különösb tekintet nélkül magára a tárgyira. Úgyhogy hazajöttem.

retrospektív

Néhány év megfeszített munkájával Oláh János nemcsak sikerre vitte a folyóirat ügyét, hanem – miközben számos kortárs művész és tudományos kutató, közöttük Jókai Anna, Mezey Katalin, Rosonczy Ildikó, Alföldy Jenő, Alnisi Kálmán, Árkossy István, Báger Gusztáv, Ferdinandy György, Hegedűs Imre János, Ircsik Vilmos, Kovács István, Lezsák Sándor, Majoros Sándor, Péntek Imre, Vasy Géza, Salamon Konrád, Szokolczay Lajos és több más ismertebb személyiség lett a *Magyar Napló* állandó vagy gyakori munkatársa – a fiatal irodalom jelentős műhelyét is kialakította körülötte. Olyan, a mai magyar irodalmi élet legkülönbözőbb fórumaiban, szervezeteiben, szerkesztőségeiben dolgozó ifjak tanulták az irodalom művelését a *Magyar Napló*, illetve Oláh János körében, mint Bíró Gergely, Csontos János, Ekler Andrea, Erős Kinga, Falusi Márton, Kondor Péter, Molnár Krisztina, Nagy Gábor, Nemes Attila, Mórocz Gábor, Réger Ádám, Szentmártoni János, Zsiga Kristóf és rajtuk kívül mások is.

A *Magyar Napló* folyóirat fókuszában állva Oláh János egyre hosszabb sugarú és táguló íví koncentrikus körökben kapcsolta be a kortárs művészet és tudomány intézményeit és képviselőit a lap cselekvési mezőibe. A társadalmi valóságot analizáló s a nemzeti szemléletű irodalom támogatására, valamint a fehér foltokat feltáró hazai történelemértelmezés könyvkiadásának megsegítéséért 1999-ben megalapította a Magyar Napló Kiadót. Kiváló kapcsolatokat alakított ki a nemzeti történetírást a korábbiaknál teljesebb szempontok alapján megközelíteni kívánó történelemszakkal, különösen a VERITAS Történetkutató Intézettel. Közös programokat szervezett a képző- s más művészeti ágak intézményeivel, szervezeteivel, személyiségeivel, így a magyar alkotóművészek

átfogó testületével (MANK) s az egyes tudományágak (irodalom-, zene- s egyéb művészettudományok; vallástörténet, nyelvészet, folklorisztika stb.) képviselőivel. A Magyar Napló Kiadó ezzel összhangban számos kulturális területen kezdte kibocsátani könyveit. Mind a folyóirat, mind a kiadó eleve fórumává vált a határon túli magyar irodalmaknak is. Oláh János alapítója és elnöke lett (1995 és 2008 között) a határon túli magyar lapok támogatását koordináló FOKUSZ Egyesületnek. A kiadott könyvek forgalmazására létrehozta a Magyar Napló Kiadó könyvesboltját, amely a történelmi léptékekben gondolkodó és a nemzeti sorskérdéseket elemző könyveknek az egyik leggazdagabb „lelőhelye” ma is. A *Magyar Napló*, majd a 2012-ben a folyóirat testvérlapjaként alapított, s az elsüllyesztett magyar irodalom nagyjait reprezentatívan bemutató *Irodalmi Magazin* főszerkesztőjeként, a lapok, könyvek, tevékenységek megismertetése és népszerűsítése érdekében, folyamatosan járta az országot és a határon túli magyarok területét. Oláh Jánosnak a *Magyar Napló* folyóirat szerkesztőségéből szétsugárzó munkássága nemcsak a teljesebb magyar irodalom értékteremtését – de kiadását is szolgálta. Ezért is indította útjára 2002-től *Az év versei*, *Az év novellái*, valamint *Az év esszéi* sorozatot, 2010-től a „*Hajózon a magyar irodalommal*” elnevezésű, a könyvheti műveket népszerűsítő és az alkotókat egymással megismertető hajóútrendezvényt, illetve 2011-től – közösen a Magyar Írószövetséggel és az MTVA-val – a tizenkét órás költészet napi bemutatkozásokat: a Magyar Rádió által teljes egészében közvetített *Versmaraton* programot. A folyóirat 2016-tól hirdet versenyt *Hanghordozók és Énekmondók versenye*

elnevezéssel *Az év versei* kötet verseinek megzenésítésére, ezenkívül 2019-ben rendezte meg először az iskolák számára kiírt *Szavalt a sulit* vetélkedőt. A mindezeket szervező, ezekről hírt adó *Magyar Napló* szerkesztősége egy kicsi lapkiadóból számos cselekvési irányban működő, a kortárs irodalmat összetett szolgáltató intézménnyé vált.

Oláh János kultúraszervező eredményeit korán felismerték és minősítették kortársai. Salamon Konrád „a Magyar Napló életben tartójának” nevezte az író. „Ez az áldozatos, két évtizedes munka – vetette papírra –, amelynek nagyon fontos része volt a kiadói tevékenység is, nagymértékben járult hozzá ahhoz, hogy az értékfőpontú magyar szellem egyáltalán jelen lehessen mai életünkben. Ha lesz magyar jövő – írta –, az akkorról visszatekintők, múlt iránt érdeklődők jórészt az ő szerkesztői és kiadói tevékenysége révén megjelent művek alapján ismerhetik meg napjaink valódi magyar irodalmát, szellemi életét.” Péntek Imre hasonlóképpen látta Oláh János szerepét az orgánium történetében: „Mert a Magyar Napló a fanyalgók ellenére: sikertörténet – írta –. A »másféle« lap, a könyvkiadó, a körülötte kialakult szellemi holdudvar. Egy alternatív kánon felmutatása.”

A folyóirat munkájához szervesen tartozik hozzá a határokon túl élő magyarok műveinek a hazai olvasókhöz történő folyamatos eljuttatása és műveiknek kiadói segítsége. Tózsér Árpád (Szlovákia), Tőkés László, Barabás Zoltán (Partium), Szabó Zsolt (Erdély), Ferencz István, Csenger Levente (Székelyföld), Iancu Laura (Csángóföld), Nagy Zoltán Mihály, Vári Fábrián László (Kárpátalja), Majoros Sándor (Szerbia), Kontra Ferenc (Horvátország) egyaránt kiemelik Oláh Jánosnak és a *Magyar Napló*nak a sorsukra, műveikre irányuló figyelmét. „Jancsival mindig úgy találkoztam – írta Tózsér Árpád –, hogy éppen létfontosságú dolgokat intézett: vagy épp létverseket írt, vagy... az állandóan élethalálharcát vívó Magyar Napló érdekében talpalt.” Szabó Zsolt arra emlékezik, hogy „a Napló, pontosabban a János által megszervezett Kulturális Folyóiratok Szövetsége (a FOKUSZ) [...] a határon kívül rekedt néhány lapnak, köztük a Művelődésnek is a különböző pályázatoknál lebonyolítóként amolyan kezesféle szerepet vállalt, másképp a megítélt támogatásokhoz nem tudunk volna hozzájutni.” Nagy Zoltán Mihály ugyanígy találta meg a tájékozódási fókuszot a lap barátságában: „a kisebbségi létből érkező, nem egyszer tanácstalanul tébláboló »jövövénynek«, akkori önvalómnak kérdés nélkül, tapintatosan segített eligazodni az irodalom és a közélet berkeit uraló káoszban. Igen: Te, a Magyar Napló folyóirat és kiadó orientációs pontként jeleztétek, jelzitek ma is, hol a helyem ebben a feldúlt értékrendű világban.”

A lap az irodalom egyetemes horizontjait is fokozatosan törekedett a látóterébe fogni. Kódöböcz Gábor „a Magyarfalutól Clevelandig, Oslótól Buenos Airesig szemlélődő folyóirat főszerkesztőjének” tekintette Oláh Jánost. Jávorszky Béla a világirodalmi távlat kiteljesedésének folyamatáról írta: „Rosonczy Ildikó közvetítésével ő keresett meg, hogy rávegyen a Magyar Napló új világ-

Magyar szentcsalád (bronz, 65 × 70 × 35 cm, 2005, Biatorbágy)

irodalmi rovatának, az Európai Figyelőnek a gondozására. [...] Oláh János volt az első főszerkesztő, aki megértette: a hazai és a világirodalom nem választható külön, s ő adott teret attól kezdve a Napló minden számában egy csokorra való külföldi versnek és prózának. [...] Tíz év alatt (és azóta is) a Naplónak sikerült sort kerítenie csaknem valamennyi európai irodalomra, sőt nemegyszer alkalmunk volt tekinteni távoli földrészek irodalmára.”

A *Magyar Napló* gondolkodásának fókuszában ma is az emberi közösségek egyik legfontosabb formájának ítélt nemzet fogalma és az ebből a körből megtett egyetemesebb kitekintések igénye áll. A folyóirat mai szerkesztőinek távcsövei Oláh János halála (2016) óta is a magyar történelem, az adott társadalmi valóság és a nemzeti s az európai sors folyamatos figyelmét tartják – szépirodalmi, kritikai, történelmi, filmes, néprajzi, szociog-

rafikus, nyelvészeti s egyéb tárgyú írások közlésével – elsőrangú feladatnak. Főbb rovatai, az új alkotásokat tartalmazó *Szemhatár*, a művész- vagy tudósportrékat kinagyító, 16 év alatt csaknem kétszáz műhelybeszélgetést közreadó *Nyitott Műhely*, a fontosabbnak tartott kortárs munkákat értékelő *Könyvszemle* s a határon túli magyar és az egyetemes irodalomra is tekintő művek ennek az elvnek a látószögéből mutatják meg egy-egy fontos szigetét a magyar és az európai valóságnak.

Jelképes az az összefogás, amellyel 2016-tól, a *Költők futása* rendezvényen, a Ferenc téren, József Attila szülőházától nem messze a lap szerkesztői és szerzői – a költészet napja előtti napokban – közösen lefutják a maratoni távot. Az irodalom és a valóság eleven maratonján is egyre több résztvevő tart együtt a szerkesztőkkel, nemcsak a futópályán, hanem a folyóirat hátsójain is.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Baricz Dezső (1995) költő

Böszörményi Zoltán (1951) Magyarország Babérkoszorúja-díjas költő, író, szerkesztő

Csikár Norbert Adrián (1991) író

Döme Barbara (1973) író, újságíró, szerkesztő

Jánosi Zoltán (1954) József Attila-díjas irodalomtörténész, a Magyar Napló folyóirat főszerkesztője

Kántor Mihály (1974) szakíró

Lázár Balázs (1975) költő, színművész

Lőrincz P. Gabriella (1982) költő

Szentmártoni János (1975) József Attila-díjas költő, író

Szűzanya gyermek Jézussal (epoxigyantából kivitelezett, 65 × 20 × 20 cm, 2012)

novella

DRÁGA VENDÉGEIM!

Tartsd magasabbra azt a nyavalyás elemilampát, semmit nem látok! Ne arra világíts, te szerencsétlen! Juci mindjárt felébred. Ha meglátja, mit csinálunk, végünk! Jó, most jöhetnek a napraforgók, egyenként add ide őket! Kész, ha a bizottság tette volna fel és eredeti lenne mindegyik, akkor sem lehetnének hitelesebbek.

Ugatasra ébrednek. Hagyd már abba, te korcs! Esküszöm, megettetlek azzal a patkánymérges kolbászszal, amit előkészítettem. Hét óra van? Nem csörgött a vekker, pedig hatra állítottam. Össze kell kapnom magam, mert nem leszek kész időben. Kibotorkálók a konyhába, bekapokodok a kikészített gyógyszereket. Vérnyomáscsökkentő, koleszteringyógyszer, csonttritkulásra valami, meg savlekötő. Csengetnek, biztos a futár. Magamra kapom a rosszabbik köntöst és belebújok a kitaposott papucsomba. Rohadj meg, Sanyi, morgok közben, nem tudnál legalább ajtót nyitni, mindent nekem kell csinálnom ebben a szerencsétlen házban?!

Huszonéves fiatalember áll a kertkapuban, jókora csomag van mellette. Megjöttem az áruházból, mosolyog. Hiába, úgysem kap borralót, engem nem tud átverni ezzel a mézesmázás viselkedéssel. Kivárom, amíg a markomba adja a visszajárót az utolsó forintig. Szép

Türelműveg (vegyes technika - mintázó-epoxigyanta, plexidoboz tárgyakkal, poliésztergyantával felöntve, 80 x 23 x 23 cm, 2010)

napot, mondja, távozik. Még mindig mosolyog. Fene a jó dolgát, biztosan pajkos éjszakája volt, azért nem lehet letörölni a képéről a vigyort. Sanyi, gyere már, kiabálok. Hogy vigyem be egyedül ezt a böhöm nagy csomagot? A férjem a fészker mögül jön elő, ki tudja, mit csinált ott. Nem érdekel az sem, ha a szomszédaszszonnyal hált, csak csináljon meg mindent, amit akarok.

Komótosan bontogatom a dobozt, nehogy tönkretegyek valamit, sok benne a romlékony cucc, amit ha összenyom az ember, gyorsan használhatatlanná válik. Nem lopom én a pénzt, még csak az hiányzik, hogy ki kelljen dobni valamit. A diszkontból rendeltem, így sokkal olcsóbb minden, mint a falusi boltban. Ha a szomszédok nem látják, mit veszek, az sem derülhet ki, hogy házi helyett bolti dolgokat adok a vendégeknek. A házi tojásért, amit maguk szednek össze az ólból, sokkal többet lehet kérni, mint a boltiért. Azt meg, hogy sötétedés után én teszem ki a tyúkok alá a tojást, senki nem sejt, csak Sanyi, de ő hallgat, ha megvan a napi két pálinkája meg a söre. A kolbász, a szalonna, a hús, a sajt és a kenyér is jobb, ha házi, vagy ha azt hiszik, hogy az. Ha gusztusosan tálalok, senki meg nem mondja, hogy minden a diszkontból van. Persze elengedhetetlen mellé a mese, amiből megtudják, mit hogyan termeltem, készítettem, hány órát töltöttem befőzéssel, dagasztással, vaj- meg tejfőlkészítéssel. A kecskét és a tehenet a szomszédától béreljük minden alkalommal, amikor vendégek jönnek. A szomszéd kap egy jókora summát, hogy ne járjon el a szája. A délután érkező vendégeknek már az emelt árat számolom, mivel máttól magasabb minősítésű vendégház vagyunk, amit az bizonyít, hogy két napraforgó helyett négy díszkeg a homlokzaton. Hogy ezt valójában nem a bizottság tette fel, nem kell senkinek sem tudni. Pesten csináltattam a napraforgókat, megszólalásig hasonlítanak az eredetire. Ha jönnek ellenőrizni, majd leszedem a plusz kettőt. Addig meg szépen keresek velük.

Kipakolok a dobozból, mindent a helyére teszek, a címkéket leszedem, a tojásról lemosom a piros pecsétet, ami a szavatosságát mutatja. Megjegyzem, olyan hülyék a váro-

siak, azt sem vennék észre, ha lepecsételve szednék ki a tyúkok alól a tojást vagy bedobozolva hoznám ki az istállóból a tejet. Persze nem árt az óvatosság, nehogy a végén még hisztizzen valaki.

Miután elpakoltam, körbejárom a szobákat. Sanyi kitakarított, beágyazott, mert ezt adtam parancsba. Remélem, a tegnapi ágyneműt hagyta fenn, abban csak egy éjszakát aludt az előző csapat, s mivel eleve gyűrt anyagból van, nem látszik rajta, hogy használták. A lepedő szándékosan sötétlila és frottír, így az is simán kiszolgál két társaságot. Azért, hogy ne legyen szaga, mindig jól befűjünk levendulás légfrissítővel, azt szeretik a pestiek. A levendula most a menő, ezért is lila minden ebben a házban.

A múltkor a nászom, aki Pestre ment másodjára férjhez, meglátogattott. Azt mondja, adjam neki a kiszolgált biciklimet, mert ő azt megcsinálja virágtartónak a pesti házuk kertjébe. Csak néztem, mint a moziban, miről beszél. Miért nem veszel valami szépet az IKEA-ban, mondtam neki, mi is mindent onnan vásárolunk, Sanyi kicsit kipofozza, aztán mindjárt mondhatjuk, hogy egyedi, kézzel készült vagy antik. Volt, aki alkudott is rá, persze eladtuk tripla áron a hülyének. A nászom jót kacagott, aztán az interneten mutatott egy fotót, amin egy régi bicikli volt lilára festve, kosárral meg levendulával kicsinosítva. Azt állította, ez most nagyon megy a városban. Ha egy ilyet kiteszel a ház elé, mindenki itt akar majd szelfizni, aztán megszállni, mondta. Megfogadtam a tanácsát, az uram előszedte az összes ócska biciklit a sufnyiból, lefestette, egyet a ház elé tettünk, egyet az udvarra. Jucit, a szomszédasszonyt megette a sárga irigység, amikor látta, mennyien állnak meg a ház előtt. Azóta minden ócskaságot megveszünk, megnézzük az interneten, mit csinálnak belőle a városiak, aztán Sanyi leutánozza. Nem árulunk mi semmit, Isten mentsen az ilyen csúfságtól, meg hát számlát sem tudnánk adni róla. Mi még törvénytisztelő, erkölcsös család vagyunk. De ha valaki megkérdezi, hol vettük, a fülébe súgjuk, hogy mi csináltuk. Erre mindig alkudozni kezdenek, én meg végül belemegyek az eladásba, de nyomatékosítom, ez

Hét tornász (múgyanta figurák mészko lapon, 15 x 35 x 25 cm, 2011)

ajándék, ám ha esetleg adnának érte valamit, elfogadom, mert az alapanyag nekünk sem ingyen volt, aztán azt is elárulom, mennyiért vettük. Jó, nem az IKEA-s árat mondom, hanem annak a dupláját, esetleg tripláját, ha jómódú az illető. Na, hát így megy ez. Tavaly olyan jól ment az ócskázás, hogy a lányunk lagziját már ebből álltuk. Sanyi egy kicsit elfáradt, de nem panaszkodott többet, amikor a napi pálinkáját két felesről háromra emeltem.

Mire minden szobában körbenézek, elszalad az idő, lassan itt vannak a pestiek. Ma egy fiatal pár érkezik, bankban dolgoznak, ezt írták. Ezeknek biztosan van mit a tejbe aprítani, elő is készíték minden köcsögöt, csuprot, régi lábast meg vasalót, amit Sanyi a héten hozott. A köcsögökbe levendulát biggyeszték, és kiteszem mindegyiket jól látható helyre. A többi holmit a kredencere rakom, csak úgy melleleg, mintha ott felejtettem volna őket.

Mari, hát itt meg mi a csuda történt, kiabál Juci a kapuból. Kimegyek, látom, hogy a napraforgókat bámolja. Ezek meg hogy kerültek ide, érdeklődik. Hogy, hogy, kacakok. Tegnap itt járt a bizottság, és kaptunk még két napraforgót. Ennyire jók vagyunk! Nem láttad őket, szomszédasszony, kérdezem. Nem láttam én senkit, pedig egész nap kint kapáltam, állítja. Hát, ha nem láttál senkit, akkor nem jól néztél, vágom rá, és diszkontos pogácsával kínálok, amit az előbb mikróztam meg. Friss, most sütöttem, még meleg, tolong az orra alá. Mindjárt itt vannak a drága vendégek, ezzel várom őket. Juci beleharap a sajtos pogácsába, látom, kikerekedik a szeme. Majd add meg a receptet, mondja. Le sem nyeli az utolsó falatot, megérkeznek a pestiek. Juci nem tágít, tudni akarja, mi történik. Még a házba is bejön velünk, a fiatal nő mögött toporog, azzal traktálja, hogy ők is adnak ki szobát. Sülné ki a szeme! A magas

barna lány először néz rám, mióta megérkeztek. Szép ez a ház, mondja. Mit lehet itt csinálni? Pihenni, mosolygok rá. Az elég uncsi, fintorog. Program nincs? Nálunk van program, vág közbe Juci. Holnap disznótor lesz, jó vidéki mulatság, evéssel, ivással, mindennel. De csak a saját vendégeinknek, sajnálom, hogy magukat nem hívhatjuk át. Ez a rohadt Juci, képes levágni egy disznót, csak hogy nekem keresztbe tegyen, gondolom. Vissza kell vágnom. Drága vendégeink, program az nálunk is van, mondom. Sanyi holnap vízen jár, mint Krisztus. Itt a tavon tart bemutatót, magukat is megtanítja, ha akarják. A szoba árában ez is benne van. A pár szeme felragyog, az jöhet, mondják, húst nem eszünk, néznek Jucira, vegák vagyunk.

Réggel hullafáradtan ébrednek. Fél éjszaka az interneten kutattam, hogy Sanyinak keressek valami videót a vízenjárásról. Olyan részeg volt, nem kellett sokáig gyözködnöm, hogy tartson bemutatót. Meg hát ígértem neki fél liter pálinkát is, ha nem hagy szarban.

Öt perce bámolja a vizet a tóparton, a vendégek azt hiszik, medítál. Mindjárt elindul, drága vendégeink, mondom a párocskának, aztán maguk következnek. Jaj, de izgulok, mondja a nő, és bekapcsolja a telefonját, hogy felvehesse a programot, ami a szobához jár. Indulj már el, noszogatom Sanyit, menni fog, ha alaposan megnézted a videót, amit mutattam. Sanyi vesz egy nagy levegőt, most is büzlik a piától. Rálép a vízre, a tó hirtelen mélyül. Azonnal elsüllyed. Mentsenek ki, ordít, nem tudok úszni!

Drága vendégeink, nem kell izgulni, fordulok hozzájuk. A program nem marad el, csak változik. Jártak már falusi temetésen? Nálunk muzsikászó meg tűzijáték is van. A halotti toron meg olyan ételt szolgálunk fel, hogy a tíz ujjukat is megnyalják majd utána.

Lapszámunkat **OLÁH KATALIN KINGA** szobrászművész műveivel illusztráltuk.

Oláh Katalin Kinga 1974-ben született Budapesten. 1997-ben kezdte meg felsőfokú tanulmányait a Pécsi Tudományegyetem szobrászostályában, majd 2004-ben diplomázott szobrászművészként a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. Pécsen Rétfalvi Sándor, Budapesten Kó Pál volt a mestere. Diplomázása óta önálló alkotótevékenységet folytat. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének.

2000-ben a KATT - Az évezred utolsó kattintása című pályázaton elnyerte a Kieselbach Galéria különdíját, 2002-ben a Magyar Képzőművészeti Egyetem vertérem kurzusának és a szegedi ÉremVerde pályázatának megosztott első díját. 2014-ben, a III. Szobrászbiennálén a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének különdíját érdemelte ki, 2016-ban pedig az Ezüstgerely-díjat vehette át.

A Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Művészeti Akadémia és a Római Magyar Akadémia ösztöndíjai és alkotói támogatásai segítették művészetének kibontakoztatását.

Több műve van köz- és magángyűjteményben, illetve budapesti, pécsi, csongéi, biatorbágyi, zsámbéki, tokaji, vecsési, szentkúti, beregszászi köztereken láthatóak.

Szakralitás, emberszepség - Oláh Katalin Kinga szobrai mintha azokat a mozdulatokat ragadnák meg, melyeket Isten is elképzelt, amikor jónak teremtette az embert. Sportolók, táncosok, anyák - testet kölcsönöznek a kinttartásnak, a gyöttrődésből születő örömeink. Drapériák omlanak alá egy-egy félig mutatott lecsupaszodás előtt, ráncot vet a testen a ruha, az arcon az idő meg a gond. Tudjuk mindezt, még akkor is, ha ezek a szobrok épp csak a bekövetkezés egyetlen mozdulatát örökítik meg, illanó semmiségeket lopnak át az

örökkévalóságba, mintha pillanatnyi tökéletességeket tűzne egymás mellé egy különös ízlésű gyűjtő. Limlomok, kacatok emelnek talapzatot ez elmúlásba invitáló groteszk figurának, máskor meg réges-régi békét vagy épp a múltba száműzött félelmet közvetítenek felénk a görög és a keresztény mitológia kiválasztottjai. Salomé Machaerus fölött lejtő könnyed táncát kecsesen egyensúlyozva Keresztelő János levágott fejével, a malenkij robotra elhurcolt vecsésiek emlékére emelt szoborcsoport alakjai viszont kis motyójukat bizonytalanul szorongatva állnak a fegyveresek előtt: könnyedség és hátmerevítő kétségbeesés - baljós és pontos ábrázolása annak, milyen örvények rombolhatnak az istentelenné korcsosult ember hatalmának kiszolgáltatott sorsban. Időtlen és időtálló ez a félelem, csakúgy, mint a remény vagy a gondviselésbe vetett hit újraéledése. Múlt és jövő ér össze ezekben a tekintetekben és mozdulatokban, rémlátó jóslatok és biztató, kegyelemhirdető próféciaik.

Pseudo szibilla - Önportré (1998)

Lázár Balázs

H. úr apja szelleme kapcsán

Kísért a múlt s úz a jelenné bomlott kétségbeesés,
az Idő nem létezik, örök szabadesés.

H. úr ötödik monológja

Mikor apámat, az öreg királyt temették,
akkor értettem meg, hogy véges az idő.
Addig azt képzeltem gyerekesen,
hogy jó tetteikkel megválthatom majd tetemem.
De kiderült, hogy minden mosolyunkat
keresztre feszíti a bennünk sunyító félelem.
Urnamagány. Már nincs, ami megtörtént.
De történetünk közben bennünket is olvas,
cselekszünk, s ez visszahat ránk, hogy újra cselekedjünk.
Ám a nemcselekvés még erősebb gesztus.
Világot ölelhet át a pusztá gondolkodás,
mely eldönti végül, mi a jó s a rossz.
Nem számít már intrika, siker, pénz, hatalom,
mindent úgyis újrajátszunk egyszer
egy színpadon túli örök színpadon.

H. úr kimondatlan monológja Opheliának

Mondhatnék most én is könnyes közhelyeket,
miközben kidagadnak nyakamon az erek,
hogy „a tengert kerestük, és sivatagba értünk”
meg ilyeneket sorban, amik már rajtunk nem segítenek,
hogy „földbe vertük orrunk, míg égre emeltük tekintetünk,
emelkedni vágytunk, s nem vettük észre a süllyedést”,
de ezektől csak még szánalmasabb lenne ez az egész.
Valami mélyebb kellene, brutálisabb és igazabb,
mert szavaink selyme mögött acélsodrony feszült,
mely csöndjeink mélyén pattant el hangtalan.
Azt hittük, megtaláltuk egymást, miközben elvesztettük önmagunk.
Megmaradt valamink: a kölcsönös hiány.

Salomé a Machaeruson

2019. december

Opheliának, a kétségbeesés kútjából

Álmatlan írom ezt a verset a lecsapolt éj alatt.
Egy mocsár helyén épülnek e verssor-falak:
történetünk most sötét szenvedélyt érlel,
s ha végül világra vajúdik a vágy,
egy szép, közös élet álma helyett
a kegyelem kemény valósága vár.

Lőrincz P. Gabriella

Mementó

Utcazajban bőrig ázva
Mondhatod, hogy mindhiába.
Mire föl vér és fegyverropogás?
Jelző csillag, úgy ragyog,
Térdig gyászban így vagyok,
Jézussal most születhetne béke.
Fagyos földről a testeket autóra, szekerre
Elásni, el.
Látod, Isten, megfagyok,
Gyászruhában angyalok,
Kezükben kard és sírnak szüntelen.
A bölcsék az eszüket elitták, királyok váltanak
valutára
Aranyat, tömjént és mirhát.
Jézus, neked semmi nem marad.
Az orvos vizsgál, vért, vizeletet, széket adok.
Nincstelen igyekszem a jászolhoz,
Keresztedig, majd a sírhoz jutok,
De már nem vagy ott.
Véres kezeimmel,
Fagyott, üres kezeimmel várom,
Adj bocsánatot.

Baricz Dezső

Vészjelzés

Lobog a kanapé a nő alatt.
Enyhe égett szagot
Hord szét a nyári szél.
Teszek egy próbát nála is.
Majd tűzoltót hívok,
Ha nem akar akarni semmit.

Málenkij robot emlékmű (süttöi mészakő, 200 × 130 × 70 cm, 2019.)

Valaki (süttöi mészakő, 120 × 85 × 90 cm, 2007, Zsámbék)

Lepkefing

Döglenek a pillangók a hasban,
s az édes találkozás ragadós mesterművét
újra vetíti a mindentudó a tehetetlenségben.
Akaratlan megfélemezés
a lényegről, mint az esti sétáról,
egymás tekintetétől menekülés,
tüdőben megragadt szavak –
mindkét fél tökéletesen
rosszul érezheti magát,
mert ki mit főz, egye meg,
ezt szülte a társadalom.
Döglenek a pillangók a hasban.

Virágkor

Hátamra simuló melleid,
ölelésed hervadt szirmai,
rohanás mindigrossz irányba,
ablaktalan beszélgetések,
lezárt szemek,
hátamra simuló mellek,
ölelésed hervadt szirmai,
s a gondolat, hogy minden újranyílik.

Kedves Olvasónk!

Mindannyiunknak vannak kiemelkedő olvasmányélményei, amelyekhez időről időre visszatérünk, és amelyek iránytűként működhetnek életünk során; gyakorta idézzük őket, hivatkozási pontként tekintünk rájuk, jószívvel ajánljuk barátainknak.

Ha szeretné megosztani velünk az irodalommal és kultúrával kapcsolatos gondolatait, vagy beszámolni a legmeghatározóbb olvasmányélményeiről, emlékezetes színházi előadásokról vagy kiállításokról, írjon a szerkesztőség@kmtg.hu vagy a 1054 Budapest, Alkotmány utca 12., III. emelet 21. címre.

A közérdeklődésre leginkább számot tartó, továbbgondolásra készítő írásokat közzétesszük az **OLVASÓINK AJÁNLJÁK** című rovatunkban.

vendégünk a Magyar Napló

A MAGYAR NAPLÓ KIADÓ

A Magyar Napló Kiadó a Magyar Írószövetség mellett működő szépirodalmi műhely. Fő célkitűzése a magyar irodalom népi hagyományainak ápolása, tovább éltetése, értékes és időt álló kiadványok megjelentetése, terjesztése, rendezvények szervezése.

A kiadó gondozza az 1989 óta megjelenő Magyar Napló szépirodalmi folyóiratot, a Magyar Írószövetség lapját, amely jelenleg havonta jelenik meg.

2013-ban indítottuk új periodikánkat Irodalmi Magazin címmel, amely 2014-től negyedévente lát napvilágot. A színes, gazdagon illusztrált Irodalmi Magazin egy-egy klasszikus szerzőt, irodalmi irányzatot vagy jelenséget mutat be, népszerűsítő formában, a nagyközönség számára is olvasható stílusban.

A Magyar Napló 1999 óta könyvkiadóként is működik. Jelenleg évente mintegy negyven könyvet jelentünk meg – a rangos és ismert írók, költők, műfordítók, irodalomtörténészek mellett rendre a tehetségüket bizonyító fiatal szerzők könyveit is,

mind az anyaországból, mind a határon túlról. A szépirodalom – verseskötetek, regények, novelláskötetek – mellett adunk ki irodalomtudománnyal, történelemmel, szociográfiával, néprajzzal, vallással foglalkozó köteteket, valamint művészeti albumokat és gyermekkönyveket is.

2002-ben indítottuk útjára az évente megjelenő *Az év novellái*, *Az év versei* és *Az év esszéi* című antológiákat. Ezek a reprezentatív, közkezdelt gyűjtemények évről évre széles panorámát nyújtanak a kortárs magyar irodalmi és szelle-

mi életéről. Minden kiadványunknál az időtállóságra, a belső értékekre és a szép, igényes, minőségi kivitelre helyezük a hangsúlyt. A Magyar Napló olyan műveket jelentet meg, amelyeket évek múlva is érdemes föllapozni, újraolvasni, reprezentatív ajándékként megvásárolni.

A kiadványok gondozása mellett számos rendezvényt – író-olvasó találkozók, könyvbemutatók, konferenciák, versmaraton, Magyar Napló-hajó az ünnepi könyvhéten, karácsonyi rendezvény – is szervezünk.

Németh László-sorozat

Németh László magyar és világirodalmi írásainak Babits Mihály és Szerb Antal irodalomtörténetei mellett a helyük. A kötetek ugyanúgy képesek megszólítani a középiskolás diákokat, mint az irodalomtudomány művelőit. Élvezetes olvasmányok, s szinte észrevétlenül közvetítenek különleges műveltséget. A köteteket Ekler Andrea irodalomtörténész szerkesztette. A

sorozat megjelent részei: *A mítosz emlőin – Írások a világirodalomról I.*, *A kísérletező ember – Írások a világirodalomról II.*, *Szimultán utazás – Írások a világirodalomról III.*, *Történet és vallomás – Írások a magyar irodalomról I.*, *Illúzió és alkotás – Írások a magyar irodalomról II.*, *Tények, titkok, varázslatok – Írások a magyar irodalomról III.*

Irodalmi Magazin

Az Irodalmi Magazin Kazinczy-száma – a szerző születésének 260. évfordulója alkalmából – a magyar irodalom legnagyobb szervezőegységét, a 18–19. század reprezentatív alkotóját mutatja be. A felvilágosodás kori irodalom szakértőivel készített interjúk betekintést adnak a Kazinczy-kutatás jelenlegi munkálataiba és legfrissebb eredményeibe, a tanulmányok összefoglalják a szerző életútjának, gondolkodás-módjának és kapcsolatrendszerének érdekességeit, az elemzések és idézetek pedig rámutatnak a szépirodalmi mester művelődéstörténeti hatására, az utókor emlékezetének főbb irányaira. A kiadvány a sze-

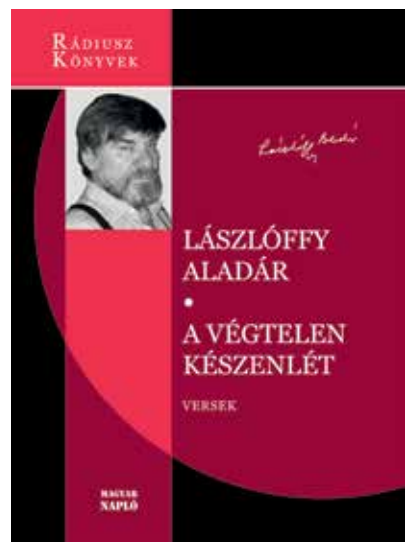
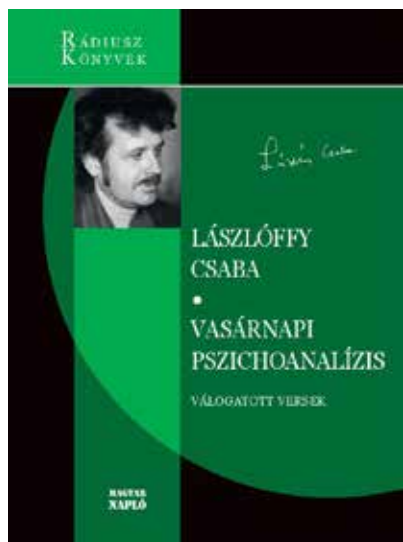

mélyes bemutatás igényével járul hozzá egy 21. századi Kazinczy-kép körvonalazásához.

Sorozat Mezey Katalin műveiből

Mezey Katalin irányítóként ismerte fel első alkotói lépéseitől, majd az *Elérhetetlen föld* (1969) verseinek és az általa és Oláh János által alapított *Kísérlet* (1970) című betiltott folyóirat tapasztalatainak alapján, hogy az irodalmi tudat az emberi és a nemzeti léleknek egyszerre hajtóereje, lelkiismerete és igazsága. S ha a magyar irodalomnak az önérzete és tisztasága sérül, akkor Magyarország és vele Európa is sérül, s az e sebzések miatti szakadások egy új s a geográfiaiánál még szörnyűbb – mert az identitást érintő – Trianont készíthetnek elő. Ezért született meg minden gátló

erő ellenében Mezey életműve. A különböző műfajú könyvek az első verseskötvet után következetes és a magyar világ értelmezését sorról sorra tágító rendben épültek egymásra, így tucatnyi verseskötvet, közöttük az *Anyagtanulmány* (1978), az *Újra meg újra* (1980), a *Szárzöldi tél* (1991), a *Párbeszéd* (2002), a *Bolygópályák* (2010), az *Ajánlott énekek* (2016); a prózákötetei a *Zöld vadontól* (1979) az *Ismernek tégeden át* (2014) a *Régi napok rendjéig* (2019), amelyek közül több angol és német fordításban is megjelent. A *két egyforma királyfi* címmel még drámakötet is van az életműpalettán.

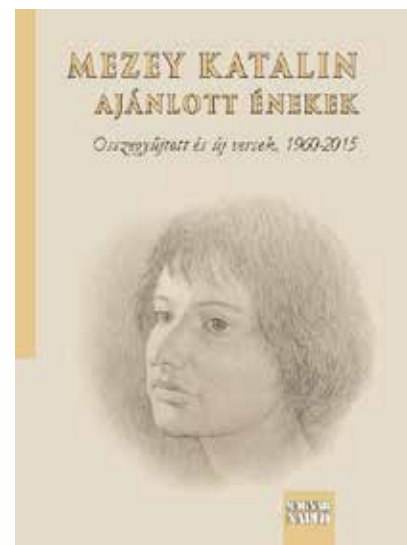
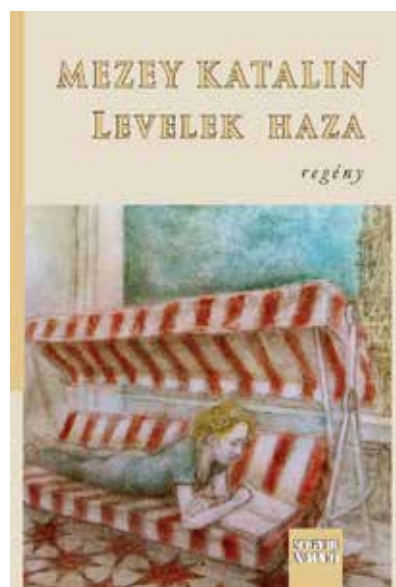

Ráduszkönyvek

A Ráduszkönyvek megjelentetésével a Magyar Napló Kiadó új sorozatot indított. Azoknak a sugárzó életműveknek – és a szerzőikről szóló monográfiáknak, tanulmányköteteknek – kíván benne otthont adni, amelyek egyedinek vagy átfogó erejűnek bizonyultak a magyar

irodalomban, irodalomtörténetben. A könyvcsalád rádiuszai által befogott tér a teljes világ magyar nyelvű életműveit magába öleli. Az emberi és a nemzeti lét meghatározó kérdésein gondolkodó, a történelmet átvilágító, a mindenkor emberi helyzetet lényegszerűen

felismertető lírai, epikai, drámai, esszéírói és műelemző munkákat tárja olvasói elé, a sorozat műveinek erős sugaraival segítve annak a fénynek a tudatosítását, amely a magyar irodalomból izzott fel a nemzeti és az egyetemes kultúra értékrendjének tükrébe.

Könyvsorozat Oláh János életművéből

Oláh Jánosnak a Magyar Napló folyóiratot irányító alkotói időszakában több műfajban is számos értékes műve született. A Magyar Napló Kiadó gondozásában – életműkiadás sorozatává fejlődve – jelennek meg a *Vérszerződés* (a vidék szocialista „átalakításáról”, azaz a korábbi értékrendszer le-

rombolásáról szóló tematikát folytató) könyvének novellái (2001), a *Por és hamu* című, még az előző pályaidőszak fájdalmait viselő, s már a baljós világképi hangokat is erősebben pengetni kezdő verseskötete (2002), majd életművének nagy, átfogó, gyűjteményes kötetei. Ezek az összefoglalások szintézisértékűen jelenítik meg és juttatják el az olvasókhöz az alkotónak a különböző műfajokban és műnemekben született alkotásait egész pályája során. Így olvashatjuk például a *Száműzött történetek* (2011) címen közzétett novellákat, az első kiadásában kettébontott, ezért darabokra tört nagy fejlődésregényének (*Közel*, 1977 és *Visszatérés*, 1979) a szerzői alapszándék szerint végre egy kötetben kiadott és átdolgozott anyagát (*Közel*, 2014) és *Belső tükör* (2014) címen az eddig kiadatlan műveket is magába foglaló összes költeményeket. Második kiadásban megjelent az író *Az örült* című kisregénye is (2015). A 2000-es évektől készülöben volt

egy újabb (a korábbi tematikát kiszélesítő) elbeszéléskötete, amely már csak halála után, 2017-ben látott napvilágot *Csókold meg a csizmám!* címen, Mezey Katalin szerkesztésében. Az író összegyűjtött színműveit és hangjátékait a hagyaték teljes feldolgozására irányuló kiadói törekvés részeként a 2019-ben kiadott *Európai völegény* című kötet tartalmazza.

A századelő irodalma

Ismernük azt a jóleső érzést, amikor kezünkbe veszünk egy-egy szép kötetet, amelyben Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Babits Mihály és Tóth Árpád versei, novellái és a világról alkotott gondolatai mellett megismerhetünk más kiváló szerzőket is, és általuk felfedezhetjük a 20. század első néhány évtizedének magyar irodalmát. Mi, az utókor az ilyen antológiák segítségével ismerhetjük meg átfogóan egy korszak irodalmát, hogy aztán ki-ki a maga által választott költő vagy prózaíró műveivel húzódjon félre kedvenc olvasósarkába.

Az év versei, *Az év novellái* és *Az év esszéi* antológiákat 2002 óta megjelentető Magyar Napló Kiadó kivételes és nagy ívű vállalkozásba fogott *A századelő irodalma* című trilogia kiadásával. Tizenhat év irodalmi terméséből, versekből, novellákból, esszékből válogatták ki a legjobbakat, hogy megismerhessük korunk magyar irodalmát. A három kötet együttesen közel négyszáz szerző írásait gyűjti egybe nagyon gondos

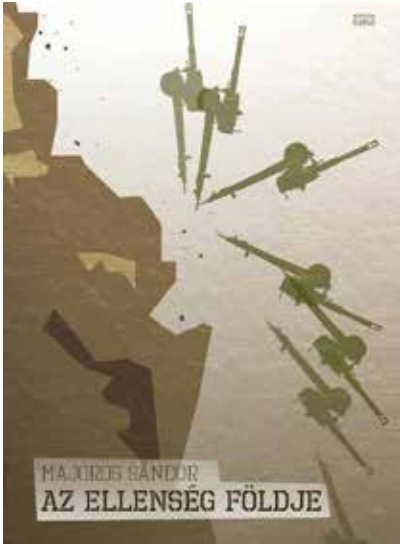
szerkesztői munkát követően és nyújtja át három csokorban (*A századelő költészete*, *A századelő novellái*, *A századelő gondolkodói*) az olvasóknak, a tájékozott, a saját kora művészeti életére figyelő embernek és – szándékolatlan – az utókorunk. *A századelő irodalma* kötetek a jövő olvasóinak és szerkesztőinek is készült, megmutatva, hogyan látja önmagát e kor az irodalom tükrében. A költészet, a próza és a művészi gondolatok szerelmesei a kortárs magyar irodalom e legnagyobb gyűjteményében biztosan megtalálják új barátait, ahogy történt ez az előző évszázad kezdetének költőivel, íróival. Mert látni fogják: a magyar irodalom semmit sem veszített fényéből.

A századelő költészete 244 költő verseit tárja az olvasó elé, s ezzel mintegy a Feszty-körképhez hasonlóan felvonultatja századelőnk költészetének legjavát. *A századelő novellái* 86 író novelláit tárja az olvasó elé, *A századelő gondolkodói* pedig 76 költő, író, és tudós gondolatait összegzi.

vendégünk a Magyar Napló

Majoros Sándor: Az ellenség földje

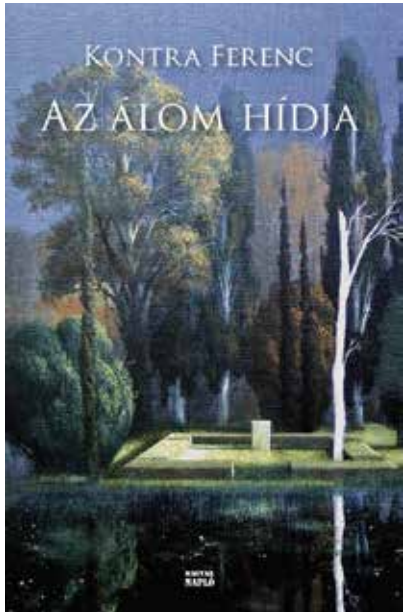
Az első világháború történetét az irodalom mélyrehatóan feldolgozta, de még mindig vannak benne olyan területek, amelyekhez a fölfedezés izgalmával lehet közelíteni. Majoros Sándor egy irodalmi szempontból ismeretlen terepet, a szarajevói

Kontra Ferenc: Az álmok hídjai

Kontra Ferenc korábban több novelláskötetében is foglalkozott a délvidéki magyarságot sújtó világháborúk és a kilencvenes évek délszláv háborúinak emberi katasztrófaival. Most, csaknem húsz évvel később, visszatért legéletbevágóbb tárgyához, és új regényének cselekményét – kimondatlanul, de felismerhetően – a Vajdaság fővárosának jelenkori, poszttraumás valóságába ültette át, ahol egy gyermekkorház sugárferőtűzött, fiatal felnőtt bentlakóinak sorsán keresztül a fizikai és lelki sérülések valós következményeivel nézhetünk szembe. Több nemzedék képviselőjének, és ezen belül két baráti társaságnak a történetét követhetjük nyomon, akiket nemcsak a város köt össze, amelyben élnek, hanem léttapasztalatuk is: hiába születtek és nőttek fel itt, szinte egytől egyig idegennek számítanak, akiket szabálytalanságuk miatt „féltelmetesen békén hagy”, mellőz a társadalom. „Akit kirekesztenek, az úgy érzi, hogy meztelenül áll egy kihalt utcán. Azt hittem, itt majd idegen leszek, holott otthon voltam” – meséli a regény egyik szereplője, aki – több sorstársához hasonló-

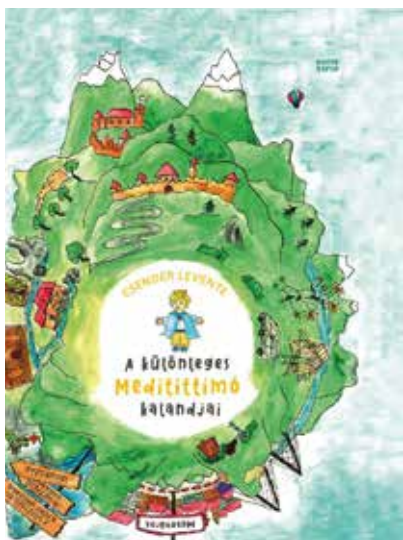
merénylétől a Drina folyó mentén bekövetkezett első csatáig tartó időszakot mutatja be.

A különböző helyszíneken, más-más szereplők által elbeszélte történeteket a háborús készülődés fűzi össze: a Monarchia hadserege Bosznián keresztül vonulva készül a szerbek elleni összecsapásra. Csak-hogy a könnyű győzelem reményétől feltűzött katonák már ebben a számkura furcsa, idegen világban is beleütköznek valami megmagyarázhatatlan akadályba, ami arra készteti őket, hogy átértékeljék a háborúval kapcsolatos elképzeléseiket. Majoros Sándornál jobban egyik kortárs magyar író sem ismerheti Boszniát, hiszen a jugoszláv időkben ebben az országban töltötte katonaejét. A korábbi kötetekben megalapozott és szinte már védjegyévé vált történetmesélő hangját ebben az irodalmi közegben is remekül érvényesíti, új színterekkel gazdagítva írói világát.

Csender Levente: A különleges Meditittimó kalandjai

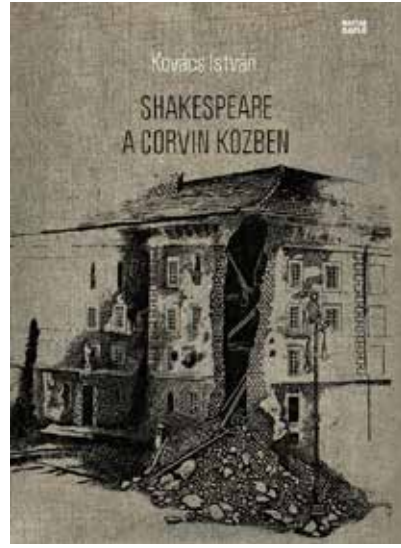
Csender Levente József Attila-díjas novellista első mesekönyvében két világ él egymás mellett: az egyik Meditittimó herceg autizmusából eredő különlegességeit természetesen veszi, a másik az elfogadás és segítség helyett a hiányosságaira fókuszál, és a fiú megváltoztatására, saját képére formálására törekszik. Az előbbi a gyerekek és a mesék világa, ahol lovas kocsi, sárkányok és beszélő állatok fordulnak elő, az utóbbi a mai világunk, ahol többnyire tescós házhoz szállító autók, GPS-ek és iPhone-ok jelentik a valóságot. Az erdélyi származású író izgalmasan mutatja be ezt a kettősséget: él a magyar népmesei hagyományokkal, ugyanakkor nem fél modern eszközökhöz nyúlni. A mesét és a valóságot látszólag kijátssza egymás ellen, azonban a feloldás épp a két világ közti távolság közelítésében rejlik: a valóságban létező nyomasztó dolgok a mese világában megszemélyesülnek, hogy miután alakot öltöttek, elfogadhatóbbá váljanak. Meditittimónak és társainak azonban továbbra is azzal kell szembesülniük, hogy tőlük

várjuk a távolság legyőzését. A kérdés: hajlandóak vagyunk-e egy olyan világot teremteni, amelyben mi is elindulunk feléjük. Az író a mese segítségével erre a közös útra invitálja az olvasót. A *különleges Meditittimó kalandjai* minden nyolc és tizenkét év közötti gyermeknek szól, ugyanakkor segítő gyerekkönyvként a felnőtteket is az elfogadásra ösztönzi. A nagy érdeklődésre való tekintettel már a kötet harmadik kiadását jelenteti a kiadó.

Kovács István: Shakespeare a Corvin közben

Kovács István (1945, Budapest) József Attila- és Magyarországi Babérkoszorú-díjas költő, író, műfordító, történész, polonista a kortárs magyar irodalom egyik legsokoldalúbb alkotója. Korábbi krakkói főkonzuli szolgálatának is köszönhetően a lengyel királyi város díszpolgára, a Magyar Művészeti Akadémia és a legendás Kilencek költőcsoport tagja. Lírikusként ritkán lép a közönség elé, bátran kijelenthető: csak a válogatott verseit írja meg. *Shakespeare a Corvin közben* című új verseskötete az elmúlt évtizedben született költeményeit tartalmazza, hat ciklusba rendezve. A Balaton-felvidéki táj értő szeretete, a pályatársak emlékezete mellett a családtörténet és az 1956-

os forradalom megrázó részletei ábrázolódnak a lapokon.

Árkossy István: A Nautilus fénye (Ruzsnyay Béla szobrászata)

„(...) a mai napig megmaradtam gyermeknek. A művészetben is, minden komolyság mellett folyamatosan játszom.” Így nyilatkozik magáról Ruzsnyay Béla (1949–2019) Marosvásárhelyen született szobrász és ékszerkészítő művész, akinek gazdag életművét és változatos életútját ismerhetjük meg Árkossy István kolozsvári születésű grafikusművész hozzáértő alaposítással megírt kötete nyomán. Ruzsnyay Béla a Kárpátok gyöngyfüzéré után a hűvös Dánián és a hívatott éghajlatú Máltán keresztül jutott el Budapestre, hogy itt – mint ahogy azt a beszélgetésből megtudhatjuk, a kisföldalattihoz közel – találja meg igazi otthonát.

Művészetére a fent idézett komoly játékoság mellett jellemző a folyamatos kísérletezés, „kölsönveszi” a környezetünkben előforduló anyagokat, mivel ars poetikájában is azt vallja: Natura artist magistra, azaz a természet a mű-

vészet tanítómestere. Az anyagok egyszerre vannak rokonságban az élő természettel, de paradox módon hangsúlyozzák saját lényegüket is, vagyis fémanyagiságukat. De művészete azért is izgalmas, mert egyes szobrok szokatlan módon kilépnek nyugalmi helyzetükből és mozogni, sőt olykor zenélni is képesek, új perspektívákat nyitva meg a képzőművészet e tipikusan „statikusnak” elfogadott ágában.

A kötet második felében tárul fel képünk is mindaz, amit a két művész beszélgetése és a szakemberek idézett véleménye alapján elképzelhetünk Ruzsnyay Béla művészetéről. Ebben lehet segítségünkre a Széll-Balogh Mihály ötvösművész által művészi színvonalon készített közel 75 műtárgyportré, melyek segítségével képzeletben mi is életre kelthetjük a nem hétköznapi alkotásokat: szobrokat, ékszereket, ékszerszobrokat...

Mirtse Zsuzsa: Tizenhárom bűvös tükör

Felnőtteknek szóló mesekönyvet tart kezében az Olvasó, amelyben Mirtse Zsuzsa legsajátabb világának, az emberi lélek belső küzdelmeinek magas, soktornyú várát emelte. Számára a mese nem pusztán műfaj, hanem az anyanyelve, szeretetnyelve is, amelyen önmagáról és az emberi kötődésekről beszél.

Gyakran csak sokára, felnőttkorunkban valljuk be magunknak, hogy az életünk jó ideje elakadt, mert a múltunkat, sárnehéz emlékeinket nem hogy nem dolgoztuk fel legbelül, hanem egyenesen megtagadtuk. Ilyenkor képtelenek vagyunk leengedni a felvonóhidunkat, nem tudunk kapcsolódni a külvilághoz sem, hiszen a várunk falain belül rekedtünk, annak is a legsötétebb zugában, és azon törjük a fejünket, miközben vonásainkat fürkészzük a tükörben, hogy kik is vagyunk valójában.

Ezzel a súlyos, kilátástalannak tetsző felütéssel kezdődik Mirtse Zsuzsa új kötete, a *Tizenhárom bűvös tükör*, amelynek minden meséje a narrátor egy-egy újabb küzdelmes belső utazása és nekirugaszkodása önmaga mélyebb felfedezésének, meghatározásának. Segítőtársak persze minden mesében feltűnnek, a legfőbb támasza mégis az a tizenhárom éves lány, aki ő volt egykor, tele hatalmas álmokkal, és „mint az ördöglámpás:

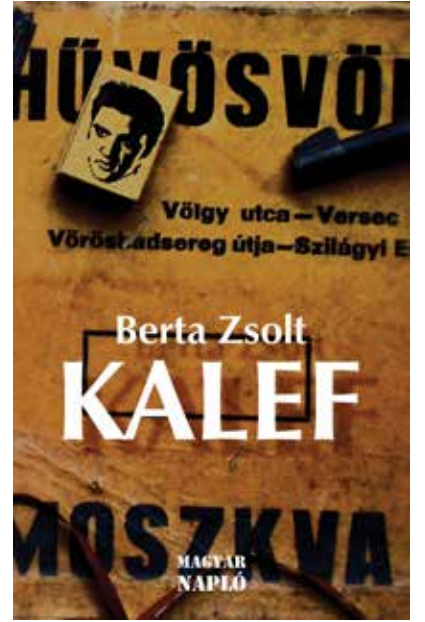

belülről világított”. A mesélő ezért az elhagyott kislányért, ezért az elvesztegetett teljességért kel útra, és gyalogol át annyi viszonytárgyos mesén, hogy végül kézen foghassa őt, és többé soha ne engedje el. Mert a magasabb rendű életet nem kapjuk ingyen, sokat kell küzdenünk érte, de ha nem kerekedünk fel, ha harc nélkül kitézzük várunk fokára a szánatag fehér zászlót, úgy könnyen eltékozolhatjuk minden lehetőségünket.

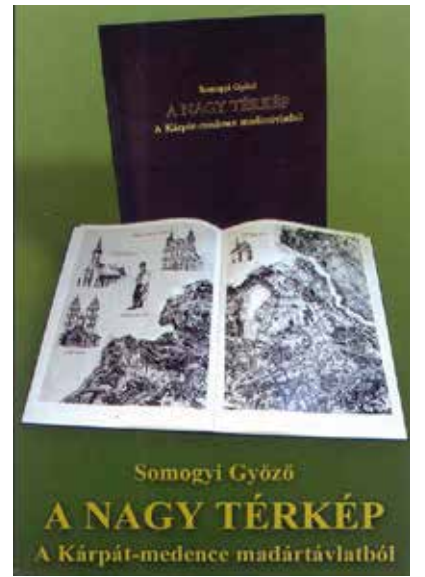
„Nyisd meg magad, állj szóba az emlékeiddel, merj szóba állni velük, és akkor maguk közé fogadnak” – erre biztatnak bennünket is a mesék, egy nagy, talán végenincs utazásra, melynek során már nem is átoknak éljük meg a terheinket, hanem személyes kihívásnak.

Berta Zsolt: Kalef

Budapest, hatvanas évek. Közlebről a Moszkva tér, vagyis a Kalef és környéke. A híressé vált Kalef galerit már szemmel tartja a titkosszolgálat, ám ők erről még nem tudnak. Élik, illetve élni próbálják az akkori fiatalok életét: a srácok egyszerre álmodoznak csajokról, disszidálásról és a forradalom feltámasztásáról – gondtalanosságuk azonban nem tart sokáig.

Somogyi Győző: A nagy térkép

A neves képzőművész az 1970-es években bejárta szinte az egész Kárpát-medencét, és útjai során elkészítette vázlatait a fontosabb épületekről, várakról, templomokról. Így állt össze a nagy mű, amelyen a magyar kultúra és történelem nevezetes színterei láthatók a Drávától a Moldva csángók lakta vidékéig. A könyvészetileg is magas szintű, kézzel kötött kiadvány nemcsak grafikai különlegesség és történelmi, művelődéstörténeti segédeszköz, hanem a régi térképészeti technikák és hagyományok művészi megélevenedése is.

A MAGYAR NAPLÓ KIADÓ ELÉRHETŐSÉGEI

Magyar Napló Kiadó Kft.

Szerkesztőség: 1092

Budapest, Ferenc krt. 14. (4-es kapucsengő)

Telefon: 06-1/413-6672

Fax: 06-1/413-6672

E-mail: info@magyarnaplo.hu

Honlap és webáruház:

www.magyarnaplo.hu

hamuban sült pogácsa SZÖKÉS GONOSZVÁROSBÓL

Én Gonoszárosban születtem, azt mesélik, hogy réges-régen, amikor még Gonoszország létezett, Gonoszáros volt a fővárosa. Hogy annak előtte mi történt, valójában senki sem tudja, csak suttognak róla a mesélők. Mert Gonoszárosban nem csak gonoszok élnek, persze ők vannak a legtöbben, de élnek itt hősök, szelídek, okoskodók, szépek, büntelenek is néhányan, de nagyon zárkóztak, s a már említett mesélők. Ők csak halkán mesélnek, titokban, mert a gonoszok nem szeretik a mesét. Én sem vagyok gonosz, léleklátónak születtem. Azt gondolom, hogy teljesen hasztalan a léleklátás, csupán annyi a dolgunk, hogy felismerünk bárkit. A hazugok és a kétszínűek örök ellenségnek tartanak minket, ugyanis elég egy pillantást vetnem rájuk, s mindjárt látom, hogy ők nem őszinték, pedig gyakran annak adják ki magukat. Az őszintékkel viszont örök barátságban vagyok, ahogyan minden léleklátó. Külsőre elég nehéz minket felismerni, mert egész életünket gyermektestben töltjük, soha nem nővünk száztizenkét centinél magasabbra, így könnyen elvegyülhetünk, és jobban látjuk a szemeket, egy kicsiny gyermekhez sokan odahajolnak, ilyenkor a szemükbe nézünk, és ott látszik a lélek. A szüleink, amikor várandósak velünk, nem a hasuk nő meg, minket a hátukon hordanak, mint egy púpot. Három évig kell várni arra, hogy világra jöjjön egy léleklátó. Attól függően, hogy atyánk vagy anyánk hátán növekszünk, leszünk fiúk vagy lányok. A léleklátóatyá csak lányt tud világra hozni, az anya csak fiút, s életükben csupán egyszer, így minden léleklátó családnak maximum két

gyermek van. Kicsiny termetűnk és az áldott állapotban eltöltendő hosszú idő miatt van így, hiszen a három év alatt mindig hason kell aludnunk. Emiatt vagyunk olyan kevesen az egész világon, s párunk is csupán egyetlenegy lehet életünk során. Nagyon vigyázunk egymásra, soha nem költözünk, ahová születünk, ott élünk. Szemeink azúrkékek, hajunk szőke, vagyis csak a lányoké, a fiúké vörös. A mesélők úgy mondják, hogy amikor egy léleklátó befejezi az életét, akkor az égbe költözik, s ott van egy város, a léleklátók saját városa, esténként fényes csillagnak látjuk, de valójában az egy kék bolygó, a szemeink fényétől lett kék.

Elhatároztam, hogy elmegyek, senki, soha nem ment még el a csalátagjaim közül Gonoszárosból. Meg akarok ismerni mindent, találkozni mindenkivel és soha, de soha többé nem akarok gonosz lelket látni. Egy éjjel kisurrantam az ablakon, sem a testvérem, sem a szüleim nem vettek észre, felugrottam egy kocsi-ra, a városból kifelé tartott, és elbújtam egy nagy kosárban. Ez az egyetlen város, amit határőrök őriznek, sem ki-, sem bejutni nem könnyű oda, a határőrök átvizsgálták a csomagokat, még azt a kosarat is felnyitották, amelyikben én ültem, de a kabátomba burkolóztam, hogy a fejem búbja se látsszon ki, így nem vettek észre. Sokáig utaztunk, el sem tudom képzelni, hogy mennyi ideig tarthatott, de egyszer csak megállt a kocsi, lepakolták róla a holmit, s engem is a kosárral együtt. Összeszorítottam a fogaimat, becsuktam a szemeimet, és arra gondoltam, hogy hátha így nem vesznek észre, vagy eltűnök, ha erősen akarok. Sajnos

Lőrincz P. Gabriella

nem sikerült. Valaki elkezdte húzni a kosarat, de érezte benne a súlyomat, így felnyitotta.

– Hát te ki vagy, és hogy kerülsz ide? – szólt egy kedves hang.

– Senki – válaszoltam még mindig csukott szemmel, bár a kedves hang hallatán már az egyik szememmel megpróbáltam leleskelni.

– Na, gyere csak ki szépen, s meséld el, ki vagy és mit keresel a kosárban. Biztosan éhes és szomjas is vagy, gyere!

Lábacskaím az étel és az ital halatára maguktól mozdulni kezdtek, kiszálltam hát a kosárból és kinyújtottam, mire a kosár tulajdonosa kedves kacagással kiáltott fel:

– Hiszen te egy léleklátó vagy! Ó, micsoda szépséges és csodálatos teremtes vagy! Úgy örülök neked! Én angyal vagyok, de szólíts Ilonkának – s azzal egy mazsolás cipőcskát adott a kezembe.

– Akkor ez az angyalok városa? – kérdeztem tele szájjal, pedig tudom, hogy nem illik.

– Nem – felelte –, ez itt Boldogváros. Itt mindenki boldog, a gonoszok messze elkerültek ezt a helyet, én itt születtem, de a nagymamám valamikor régen, ahogy a mesélők mondják, Gonoszárosban élt, így lehetett, ugyanis vannak még ott rokonaim, de a mese szerint nagymamám elszökött, és itt találta meg az új otthonát. Elszökött, ahogyan most te is.

Szégyenkezve sütöttem le a szemem, hát igaza van az angyalnak, valóban elszökötem. De nem is tehettem mást, sosem engedett volna el a családom, és nem értették volna meg, hogy nem jó nekem a gonoszok között.

Szünet (vegyes technika - epoxigyanta és plexidobozba rakott poliészterrel felöntött tárgyak, 40 × 28 × 28 cm, 2011-2014)

– Meséld el, kicsi léleklátó, miért szöktél el Gonoszárosból. A te családod ősidők óta ott él, mert ott van rátok a legnagyobb szükség, s ott tudtok könnyedén társat találni és családot alapítani.

– Nem bírtam már látni a sok gonoszt, és hazugok és gyalázkodók... kedves angyal, Ilonka, ha tudnád, hogy az én kék szemeim mennyi gonoszságot láttak már, megértenél.

– Megértelek – válaszolt szelíd hangon –, de most mihez kezdesz?

– Mihez kezdek? Én semmihez, csak úgy leszek, valahogy, nem tudom, én erre egyszer sem gondoltam még, csak el akartam jönni.

– Gyere akkor velem – szólt Ilonka, s kézen fogott. Az ujjai, a keze olyan selymes puha volt, mint a tün-

déréké, és nagyon jó volt vele sétálni. Boldogváros csodálatos, mindenki mosolyog, és a szemekben semmi gonoszságot nem láttam. Ilonka bemutatatta angyalcsaládját, így velük maradtam. Egy éjjel aztán felébredtem, csak úgy, minden ok nélkül, s arra lettem figyelmes, hogy valami bevilágít a szobám ablakán, de ez a fény nem hasonlított semmire, amit ismertem eddig. A kék bolygó fénye volt az. Ragyogott, jobban, mint addig bármikor. Valaki az enyéim közül odaköltözött, meglehet, hogy atyám vagy anyám, nem mehetek vissza Gonoszárosba, hogy megtudjam, meglehet, hogy meg is büntetnének a szökésem miatt. Én vagyok hát az egyetlen Boldogvárosban, akinek a szíve mélyén nem boldogság, hanem honvágy lapul.

Ujj a lap alatt

MÖGÖTTES ÜZENETEK

A mindössze 20 éves Angela He (művésznevén zephyo) jelenleg a Stanford egyetem hallgatója, tanulmányai mellett pedig digitális festményeket, illetve egyéni látásmódú videójátékokat készít. Nem áll mögötte egyetlen nagyobb kiadó vagy fejlesztőcsapat sem, a programozást és a grafikát maga készíti, alkotásait pedig különböző internetes platformokon terjeszti. Képei színesek és képzeletgazdagok, kezdve a virágos, napfényes csendéletektől, a borongósabb tónusú, leheletnyi sötétséggel fűszerezett portrékig. Az általa álmódú figurákat belengi egyfajta misztikum, ragyogók és áttetszőek, egyszerre sugározva fényt és árnyékot. Játékai hasonlóan széles emocionális spektrumot ölelnek fel. A *You Left Me* című vizuális novellája a gyászról és a magányról mesél, melyet egyszerre ihletett a valóság és a disszociatív amnézia. A *He Beat Her* morális próbatétel, melyben egy ügyvédet alakítunk. Meg kell védenünk férfi ügyfelünket, akit házasságon belüli bántalmazással vádol a felesége. A *There's the Girl* egy fiatal lányról szól, aki meggyőződése szerint túlságosan könnyen esik szerelembe, így a mi feladatunk lesz végigkísérni őt romantikus élete útvesztőjén. A *Supressed* ügyességi játék hőse egy falusi fiú, aki elhatározza, hogy családja elvesztése után megszökik börtönné vált hazájából, melyet Angela Észak-Koreáról mintázott. A látszólag egyszerű kis játékban

hősünk útja során többször is kapcsolatba kerül honfitársaival. Ha segít rajtuk, cserébe elmesélik neki saját történetüket. Ezekből lassan kirajzolódik előttünk a szegénység, a zsarnokság és a fiú nemzetét uráló propaganda tablója.

Angela legújabb játéka, a *Missed Messages* a modern távkommunikáció romantikáját és annak árnyoldalait elegyíti egyetlen eklektikus élményben. Korábbi játékaihoz hasonlóan ez is egy becsapósan egyszerű alaphelyzettel indul: egyetemista főhősnőnk a napsütéses délutánt kollégiumi szobájának magányában a tanuláshoz készül szentelni. Az ágyán ülve látjuk a nyitott laptopját, illetve a szoba egyik oldalát, a polcon könyvekkel, a falon tükörrel illetve a lakótársa szobájába nyúló ajtóval. Mindenre ráklikkelhetünk, névtelen hősnőnk belső kommentárjaiból pedig képet alkothatunk az érdeklődéséről, arról, milyennek látja magát, sőt még a szomszédjáról, May-ról is említést tesz. A házi feladat azonban nem köti le, így pont kapóra jön, hogy üzenetet kap egy ismeretlenről. Rajtunk áll, hogy a mókás kép láttán beszédbbe elegyedünk-e a küldővel, vagy barátságos közeledését inkább elutasítjuk. Akárhogy is, innentől kétféle ágazik a történet, mely négy különböző módon is véget érhet.

A játék okosan kiválasztott címe – mely magyarul annyit tesz: nem fogadott üzenetek – nemcsak ma-

gukra az üzenetekre, hanem egyéb, mögöttes tartalomra is utal. Ezek felett könnyen átsiklunk, ha nem tudjuk, mire kell figyelniünk, így az első, esetlegesen tragikus befejezés ne vegye el a kedvünket. A kiválóan megírt szövegek akkor mutatják meg rejtett jelentésüket, ha már egyszer megismertük a történet egészét.

Innen csak az olvasson tovább, akit nem zavar, hogy felfedjük a játékok nyitját.

A *Missed Messages* nem adja magát könnyen: hősnőnk ismeretlen csevegőpartnerre csak egy csodálatos elterelés, a dráma igazi főszereplője szomszédunk, May, akinek barátságos közeledése mögött mélyeség bánt, figyelmes gesztusai mögött pedig egy öngyilkosságra készülő fiatal lány segélykérő kiáltása rejlik. Ennek tudatában más olvasatot kap minden mondata, és másként tekintünk a saját reakcióinkra is. Kezde mindjárt azzal a döntéssel, hogy egy, a közelünkben tartózkodó ember társaságát választjuk-e, vagy inkább egy ismeretlennel töltjük az időt online, sminkelésről cseverészve és vicces képeket küldözgetve egymásnak. A játék bölcsen tartózkodik attól, hogy kioktasson bennünket, Angela tudatosan úgy építette fel, hogy amíg nem tudjuk, miről van szó, nyugodtan hibázhatunk. Másodszorra azonban már jobban átlátjuk szereplőink kapcsolatát, és világosabb lesz, mit is kell tennünk, a tanulságokat azonban már elsőre is levonhatjuk.

Kántor Mihály

Hermész és Aphrodité (gipsz, életnagyságú figurák, Hermész: 135 × 85 × 50 cm, Aphrodité: 103 × 48 × 67 cm, 2003-2004)

A *Missed Messages* című videójáték egy megindító, mélyen személyes léptékű élmény, mely nagyjából harmincperces játékidéje

ellenére képes még sokáig velünk maradni.

(*Missed Messages*. Platformok: PC)